

MESLEK VE SAĞLIK ÇALIŞANI

Yrd. Doç. Dr. Perihan ŞENEL TEKİN

- Meslek, insanlara yararlı hizmet ve mal üretmek ve karşılığında para kazanmak için yapılan, belli bir eğitimle kazanılan sistemli bilgi ve becerilere dayalı, kuralları toplumca belirlenmiş etkinlikler bütünüdür.

- Kişilerin meslek seçimi ve benlik algıları, içinde buldukları yaşam koşulları, aile yapısı, önceki yaşantıları ve okudukları okul gibi faktörlerden etkilenir.

- İdeal sağlık kavramının gerçekleştirilebilmesi için özelleşmiş bilgi ve teknik kullanan uzmanlık alanlarından biri, sağlık uğraşıdır.
- Sağlık uğraşı sağlığın elde edilebilmesi, korunabilmesi ve sürdürülebilmesi için gereken tüm sağlık kuruluşlarını, kurum ve düzenlemeleri, bunlara ek olarak tıp alanındaki uğraş bilgisini ve sağlık politikalarını kapsar.

- **Görev:** Kişinin gönüllü olarak üstlendiği ya da başkaları tarafından ona verilen işlevdir. Görev bitebilir, reddedilebilir ya da başka bir bireye aktarılabilir.

- **Ödev:** Yerine getirilmesi vicdani yükümlülük olan görevdir. Kişinin belirli bir görevi yerine getirmesinin, bir davranışta bulunmasının ya da bulunmamasının o kişi için zorunlu olduğunu gösterir. Öznel bir anlam boyutu taşır. Kişinin belirli bir görevi yerine getirmesinin yahut bir davranışta bulunmasının veya bulunmamasının o kişi için zorunlu olduğunu gösterir. Ödev daima kişiseldir, görev ise kişiden bağımsızdır. Ödevde zorunluluk ve yükümlülük söz konusudur, oysa görevde işlevin sağlayacağı yarar ön plandadır.

- **Zorunluluk:** Belirli bir ödevin bireye yüklendiğini, kişi bu davranışı ödev saymasa bile, bireyin üstlendiği bu ödevi yerine getirmesi için bireyi yaptırımlarla zorladığını dile getiren terimdir. Bu yaptırımlar maddi ya da manevi zorlayıcı koşullar olabilir.

- **Yükümlülük:** Bir emir ya da yasağa uyma zorunluluğunun kişiye yüklenmesi demektir. Özel olarak kişi bunu ödev olarak kabul etmese bile, bireyüstü otorite kuramsal olarak ödevi tanımlar ve kişiyi uygulamaya zorlar. Bütün mevzuat ve geçerli ahlak kuralları hatta birçok etik kural böyledir. Deontoloji de bu gruptadır.

- **Sorumluluk:** Herhangi bir görev ya da yükümlölük konusunda kurala uymayan kişiye bunun hesabının sorulacağını belirten terimdir.

- **Yaptırım:** Toplumun, bireylerinin davranışlarını istediği yönde ve biçimde gerçekleştirmek amacıyla dayattığı şiddetini de kendisinin belirlediği ödöl ve (genelde) cezalardır. Hukuki ya da vicdani yaptırım olarak adlandırılabilir.

- **Deontoloji:** Yunanca kökenli bir terim olan deontoloji (deonto: görev, logos: bilim) ödevler ve yükümlülükler bilgisidir.
- Görev ve bilim anlayışı, davranış ilkeleri, meslek ahlakı gibi kavramları kapsar.
- Deontoloji uyulması gereken ölçütlerin tümünü içeren ve tıpkı yasalar gibi tartışılmaya açık olmayan kurallar bütünüdür.
- Deontoloji “ne yapmalı?” “ne yapmamalı?” sorularına cevap arar.

- Sağlık alanı bir toplumsal kurum olmasından dolayı yalnız hukuk tarafından değil, toplum tarafından da bazı sorumluluklara sahip kılınmıştır.

- Sağlık alanında çalışan tüm bireylere yönelik en temel sorumluluk sağlık konusunda model oluşturmaktır.